

»Paraplyers utspännande» mot »hetta och väta i landet» är bladets stora konst; och det förslaget var gagnlöst, likasom det följande: att genom cirklar i bevisningen öka bladets »mjölkafkastning.» spenabarnen till fromma; deremot bör

Kunskapen om, hvad som fordras till »vin» och »köttsoppa», förjaga bladets inrikes-illusioner;

Att »elden» är farlig, lärer förslaget. Men det har förglömt, att det isynnerhet för barn är farligt att leka dermed, så ock med qvickheter, i thy att dem händer någon olykke före nästa morgon.

Och slutligen: om H. T. af *detta* förslag kunna gissa till tonarten, så skola de slippa höra derpå följande hufvudnot.

10

131 NATIONALEKONOMI.

Litteraturblad till Saima 15.VIII 1844

Till de vetenskaper, som äfven i sträng vetenskaplig form kunna studeras af den litterärt bildade allmänheten, hörer utan tvifvel nationalekonomien. Den är väl i sina yttersta grunder en filosofisk disciplin, så att verkligen mycken tankens skärpa fordras för att noga bestämma dess allmänna begrepp; men äfven dessa hafva en så i ögonen fallande och inom hvars och ens erfarenhet liggande tillämpning, att deras uppfattning likväl förefaller lätt. Och i sin fortgång är denna vetenskap lika beroende af erfarenhet och gifna fakta, som historien och naturvetenskaperna. Så ung vetenskapen än är, har den mera system än dessa sistnämnda; ty den saknar ingen länk af en ännu möjlig erfarenhet, för hvilken naturens dunkla verksamhet skulle satt en gräns, och hvars frånvaro skulle hindra uppfattandet af de allmänna lagarne, utan den omfattar menniskoandens verksamhet, sådan denna framträder i förhandenvarande fakta, och är derföre i hvarje stund lika avslutad, som dessa äro för erfarenheten tillgängliga.

20

30

Denna vetenskapsens formela begränsning i förening med dess filosofiska grundval är det, som ger dess studium ett verkligt behag äfven för vetenskapsmannen. Och den för teorien ingalunda benägna affärsmannen måste finna det angenämt att se det lif, uti hvilket han dagligen lefver, ordna sig till ett sammanhängande helt, att här finna samma frågor afhandlade, af hvilkas lösning framgången i hans dagliga sträfvanden beror. Såsom vidare den enskildas materiela behof och arbetet för deras tillfredsställelse alltid bör underordnas det andliga behovets tillfredsställelse såsom ändamål, så kan också nationernas ekonomi betraktas under denna högre synpunkt, hvilken klarare och säkrare framstår i ett folks utveckling än i individens. Från denna sida har nationalekonomien ett ännu högre intresse, och man finner äfven, att denna vetenskaps idkare städse ledas att vid sina slutsatser göra afseende på densamma. För de af ödet lyckligt lottade, kunde man säga, skulle denna vetenskap vara öfverflödigt. Men det elände, hvilket lätt kan drabba den stora massan af folken, och som i vår tid genom en hastigt stigande befolkning visar sig allt mera hotande, det är detta, som framkallar nationalekonomens ansträngningar, och gör hans vetenskap lika betydelsefull för stunden som dess utveckling glädjande för menniskovännen. Och vid detta sträfvande, inser man lätt, att nationalekonomen skall nödgas erkänna, huru hans teorier, för att verkliggöras, förutsätta andlig, intellektuel och sedlig bildning, hos folken lika mycket, som å andra sidan utöfningen af desamma

40

50

återverkar på den andliga kulturen och befordrar denna. Man säger därför icke för mycket, om man påstår, att lösningen af de för tiden viktigaste samhällsfrågor till en icke obetydlig del tillhör denna vetenskap. Vi hafva i ett föregående nummer af detta blad kort erinrat om den omhvällning, som i vår tid träffat arbetet, och hvarigenom nationalförmögenheten mer och mer samlas på jemförelsevis få händer, under det den egentliga arbetaren förlorar af sin själfständiga samhällsställning. Denna ojemma delning visar sig nu i det onda, man kallat pauperism, och dennas tilltagande i jemnbredd med det politiska medvetandets hastiga utveckling hotar att härtill lägga ett annat ondt, den permanenta revolutionen, anarkien. En förnuftig och ändamålsenlig ekonomisk lagstiftning, »arbetets organisation,» är därför ett hufvudsakligt problem i det moderna samhället, hvilket sysselsätter regeringarne och folken, och till hvars lösning nationalekonomen hänvisas. Hans vetenskap har så blifvit oumbärlig för hvar och en, som önskar följa med sin tid och dess allmänna bildning.

En handledning i denna vetenskap måste väl således vara den tänkande läsaren välkommen, och vi förorda såsom sådan

NATIONAL-HUSHÅLLNINGSLÄRANS GRUNDSATSER AF D-R CARL RAU. ÖFVERSÄTTNING. STHLM 1843.

Vårt förord stödjer sig på en auktoritet, den högt ansedda juris professorn Bergfalks, hvilken till den Svenska öfversättningen skrivit ett företal och uti detta bland annat yttrar sig:

»Sexton år hafva förflutit, sedan ifrågavarande verk (Rau's original) först utkom. Hvad det i Tyskland verkat till utbildande af den derstädes först genom Soden och Jakob i vetenskaplig form framställda Nationalekonomien och till ett allmännare spridande af dennas satser, derom har allmänna omdömet i omförmälda land längesedan stadgat sig. Men detta verk eger äfven andra och allmännare förtjenster. Europeiska litteraturen har i sednare tider blifvit riktad icke endast med monografier, der ett och annat af de i Rau's Volkswirtschaftslehre förekommande ämnen är behandladt med större utförlighet, än i en lärobok är möjlig, utan äfven med verk, hvilka omfatta Nationaekonomiens hela område och dels i afseende på innehållet, dels i afseende på framställningens klarhet och friskhet antingen kunna ställas i bredd med Rau's verk eller öfverträffa det. Bland dessa omfattande arbeten äro ock läroböcker af mycken förtjenst -- . Men hvarken i nyss omförmälda läroböcker eller uti någon annan, mig bekant, finner man på en gång de ämnen, hvilka obestriddligen tillhöra nationalekonomien, så fullständigt upptagna och så ändamålsenligt anordnade, samt de särskilda satserna, med den opartiskhet framställda och med den rikedom af väl valda fakta upplysta som i detta verk, hvilket nu i Svensk öfversättning utgifves. Hvarken enskilda mindre genomtänkta partier, såsom framställningen om banknoterna, eller några mindre tillförlitliga uppgifter, t. ex. en och annan, som angår de för utländningen i allmänhet föga bekanta Svenska förhållandena, kunna betaga detta omdöme dess allmänna giltighet».

Också lär ingen, som läser boken, finna sig hugad att jäfva den i ämnet förfarne mannens omdöme. Visserligen har arbetet formen af en lärobok, och kunde därför anses vara mindre egnad för den större allmänhetens behof. Men detta uppväges af den rikedom på fakta,

genom hvilka det anförda upplyses, och hvilka för sig gifva läsaren en artig kunskap i Europas ekonomiska statistik, om manufakturers art och arbetssätt, handelns tillstånd o. s. v. Att skriften är den enda systematiska i nationalekonomi, som finnes på Svenska språket, torde ega en icke ringa vikt för läsare i Finland.

Likväl inser man lätt, att en bok sådan som den här anförda, hvilken omfattar hela nationalekonomiens system, icke kan ingå i dessa ofvan antydda för tiden så betydelsefulla detaljundersökningar. Vägledning till skrifter, som härmed sysselsätta sig, finner läsaren i Raus bok tillika med en öfversigt af hela vetenskapens litteratur. Kanske skall det dock gagna, att vi här utmärka tvenne författare, hvilka isynnerhet föra den vettgirige in på djupet af vetenskapens viktigaste frågor. Den ena af dessa är *Simonde de Sismondi*, en Schweizare, bekant genom sina arbeten i politik och nationalekonomi. Ehuru räknad till de liberala har denna författare vänt sin penna lika mycket mot de liberala statsförfattningarnes lösa formväsende och stora brister som mot industriens rigtning i det moderna samhället. Man kan väl icke säga, att han förmått hänvisa på något pålitligt medel mot dessa olägenheter, då han i staten blott postulerar bildningens företräde och i industrien önskar en gyllene tid, på hvilken såväl rikedom som pauperism skulle vara okända. Men han utpekar med filantropens värma och den sanningsälskande mannens oförskräckthet det onda, hvaraf samhället lider, och vådorna af dess tilltagande i en framtid. Mest berömdt är hans arbete »*Etudes sur l'économie politique*» Paris 1837. – I denna anda skref äfven Engelsmannen *Ricardo*, ehuru han icke såsom Sismondi ensidigt fäster sig vid blott ett stundande förtryck för den stora massan, utan söker bevisa att med dennas äfven de hittills förmögnare samhällsklassernas ställning under de närvarande statsformernas vidare utveckling skall försvåras; hvartill han finner orsaken synnerligast i populationens hastiga stigande. Hans år 1819 utkomna verk finnes öfversatt till Tyskan af Baumstark under titel: »*Grundgesetze der Volkswirtschaft und Besteuerung*.»

Äfven Rau antager, att om jordegendomen »i stora massor är i få personers ego, så blir egodelsnjutningen i hela samfundet ringa,» men anser det »möjligt», att en högt stegrad konst i ämnesarbetens bedrivande kan lemna ett betydligt antal människor uppehålla med lättare möda och sålunda gifva dem tillfälle att egna större vård åt deras bildning. Vi känne icke det arbete af Amerikanaren Carey, hvilket Hr Bergfalk i sitt företal citerar, och i hvilket denne redan finner en god början gjord till den bevisning, att »ju högre industrien stiger, desto större bör den mängd af lifvets förnödenheter och bekvämligheter blifva, som kapitalisten kan förvärfva för ett visst kapital, och arbetaren för en viss tids arbete.» Men om för att bevisa denna sats i afseende å arbetaren Carey icke upptager andra skäl, än det H-r Bergfalk summariskt anført, så är denna bevisning föga öfvertygande. Det är visserligen troligt, att kapitalistens vinst genom förbättrad arbetsmetod skall blifva större, tills konkurrensen åter nedsätter den, samt att han till följe deraf kan gifva arbetaren en större andel; men om han skall göra det, blir en annan fråga, hvilken kanske endast sålunda kan jakande besvaras, att man anser arbetarens höjda politiska medvetande och rättigheter tvinga kapitalisten dertill. För öfrigt bör vid Careys citerade bevisning erinras, att arbetets produktivitet vid jordbruket icke i någon betydligare mon kan höjas, utan, då jorden faller i kapitalistens hand, tvärtom förminskas i samma grad, som den lejda arbetarens arbetskraft är den sjelfgandes underlägsen.